

VLAAMSE COMMISSIE ONROEREND ERFGOED

ADVIES VCOE 2018|037 VAN 14 JUNI 2018

OVER DE VOORLOPIGE GEHELE OPHEFFING VAN DE BESCHERMING ALS MONUMENT VAN HET
TUINPAVILJOEN MET IJSKELDER, GELEGEN KLOOSTERHOF TE PUURS, NAAR AANLEIDING VAN DE
ADVIESVRAAG VAN MINISTER GEERT BOURGEOIS VAN 25 MEI 2018

De Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, rechtsgeldig samengesteld, brengt op 14 juni 2018 volgend advies uit:

1. De VCOE ontving op 25 mei 2018 een adviesvraag van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed over de voorlopige gehele opheffing van de bescherming als monument van het tuinpaviljoen met ijskelder, gelegen Kloosterhof te Puurs. De VCOE spreekt zich in voorliggend advies uit over de documenten in het kader van de opheffing van de bescherming met name (a) het ministeriële besluit tot voorlopige opheffing van de bescherming, (b) de fotoregistratie, (c) de afbakeningsplannen en (d) het inhoudelijk dossier.
2. Artikel 1 van het ministerieel besluit legt de voorlopige gehele opheffing vast van de bescherming van een tuinpaviljoen met ijskelder in Puurs, zoals opgenomen in het ministerieel besluit van 13 februari 1998 tot bescherming van vier monumenten in Puurs. Het artikel geeft aan dat de opheffing van de bescherming steunt op artikels 6.2.1, 2° en 3° van het Onroerenderfgoeddecreet: *“een verplaatsing van het beschermde goed is noodzakelijk voor het behoud ervan”* en *“de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing is vereist omwille van het algemeen belang”*.

Het inhoudelijk dossier verduidelijkt dat het verplaatsingsvoorstel voortvloeit uit het masterplan ‘De tuinen van Puurs’ dat streeft naar een samenhangend stedenbouwkundig en landschappelijk concept voor het centrum van Puurs. Het masterplan beoogt een nieuwe en meer gepaste ruimtelijke context voor het tuinpaviljoen, dat ingekapseld werd in de staalconstructie van een sport- en evenementenhal. Het monument werd tevens jarenlang verwaarloosd en bevindt zich momenteel in een zeer bouwvallige toestand. Dit alles heeft geleid tot een ernstig verlies aan contextwaarde en belevingswaarde.

De commissie vindt het positief dat desondanks een draagvlak bestaat om het tuinpaviljoen met ijskelder te behouden en te restaureren. De commissie kan in die zin akkoord gaan met de verplaatsing, op voorwaarde dat er voldoende garanties zijn dat de nieuwe locatie de nodige contextwaarde biedt (zie verder par. 3).

3. Artikel 2 §2 van het opheffingsbesluit verwijst naar het afbakeningsplan waarop de nieuwe locatie van het monument wordt aangeduid. De commissie stelt vast dat het paviljoen verplaatst zou worden naar de nabijgelegen kloostertuin. Deze groene zone zou het enige relict zijn van het vroegere tuinencomplex en zou conform het masterplan heraangelegd worden tot een groene, open, toegankelijke en doorwaadbare plek.

De commissie merkt op dat een masterplan een lange termijnvisie schetst die vanzelfsprekend verdere uitwerking behoeft in concrete projecten. Sinds de goedkeuring van het masterplan door de gemeente (november 2015) lijken er evenwel geen verdere stappen meer genomen. Op basis van het dossier blijkt alvast niet dat momenteel een concreet project of een vergunningsaanvraag voor de heraanleg van de kloostertuin voorligt. Aldus heeft de commissie slechts een zeer beperkt

zicht op de nieuwe omgeving waarbinnen het monument zou worden ingeplant. Er zijn volgens de commissie daarom onvoldoende garanties dat de nieuwe locatie effectief een herkenbare en gepaste ruimtelijke context zal bieden en zal bijdragen aan de herwaardering en gepaste ontsluiting van het monument.

4. De artikels 3, 4 en 5 van het opheffingsbesluit verwijzen naar de passages of delen van het beschermingsbesluit van 1998 die zullen worden opgeheven. Het betreft onder andere de beschrijving van de historische erfgoedwaarde van het tuinpaviljoen. Het inhoudelijk dossier duidt de impact van de verplaatsing op deze erfgoedwaarde: *“De historische erfgoedwaarde, in de betekenis van de historische band tussen het gebouw en zijn oorspronkelijke inplanting, gaat door de verplaatsing verloren. Dit verlies kan door het registreren en documenteren van de oorspronkelijke locatie opgevangen worden.”* Het is positief dat de fotobijlage en het afbakeningsplan de huidige locatie van het tuinpaviljoen vastleggen.

Aanvullend merkt de commissie op dat het dossier geen aandacht schenkt aan het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed op de oude en de nieuwe locatie. De verplaatsing impliceert nochtans het uitgraven van de ijskelder op de huidige locatie en het ingraven op de nieuwe locatie. De commissie vraagt te duiden of een archeologisch onderzoek wordt voorzien en hoe de eventueel aanwezige sporen geregistreerd en gedocumenteerd zullen worden.

5. De maatregelen die nodig zijn voor de ontmanteling, de verplaatsing en de montage en restauratie van het tuinpaviljoen met ijskelder worden uitgebreid opgesomd in artikel 6. Dit is positief. De commissie heeft hierbij geen bemerkingen.
6. Op basis van bovenstaande argumentatie en opmerkingen geeft de commissie een voorwaardelijk gunstig advies voor de voorlopige gehele opheffing van de bescherming van het tuinpaviljoen met ijskelder in Puurs, zoals opgenomen in het ministerieel besluit van 13 februari 1998. De commissie vraagt:
  - Op basis van een concreet project of plan te onderbouwen dat de nieuwe locatie effectief een herkenbare en gepaste ruimtelijke context zal bieden en zal bijdragen aan de herwaardering en gepaste ontsluiting van het monument;
  - Te duiden of een archeologisch onderzoek op de oude en nieuwe locatie wordt voorzien en hoe de eventueel aanwezige sporen geregistreerd en gedocumenteerd zullen worden.

Namens de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed,

Michiel Deweydt

Voorzitter